

اقتصاد بخش عمومی (۱)

اقتصاد بخش عمومی، شاخه‌ای از علم اقتصاد بوده که به بررسی وظایف دولت در عرصه‌های مختلف عمومی می‌پردازد. از اینرو، یکی از زیر مجموعه‌های علوم اقتصادی، که به ویژه از دهه ۱۹۵۰ میلادی به بعد اهمیت خاصی پیدا کرده، اقتصاد بخش عمومی است. این شعبه از علم اقتصاد، چون با تجزیه و تحلیل فعالیت‌های اقتصادی دولت‌ها سروکار دارد، نوعی ارتباط و اهمیت اقتصادی، سیاسی نیز پیدا کرده است. از اینرو این کتاب بر اساس سرفصل‌های دفتر برنامه‌ریزی آموزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری تدوین و تألیف شده است. امید است کتاب حاضر بتواند نقش مؤثری جهت رشد و ارتقای سطح علمی دانشجویان و تغییر در نگرش آنها نسبت به عملکرد بخش عمومی در قبال جامعه داشته باشد.

نویسنده (گان):

دکتر صادق علی موحدمنش - فائزه فتحی

(استادیار گروه اقتصاد دانشگاه پیام نور)

سرشناسه	: موحدمنش، صادق علی، ۱۳۴۴ -
عنوان و نام پدیدآور	: اقتصاد بخش عمومی (۱) (رشته اقتصاد)/نویسندگان صادق علی موحدمنش، فائزه فتحی.
مشخصات نشر	: ساری: مرکز انتشارات توسعه علوم، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	: ۲۸۳ص. : جدول، نمودار.
شابک	: ۵۰۰۰۰۰ ریال: 978-600-8640-57-8
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۲۸۳-۲۸۲.
موضوع	: مالیه عمومی -- ایران
موضوع	: Finance, Public -- Iran
موضوع	: مالیات -- ایران -- مدیریت و سیاست
موضوع	: Tax administration and procedure -- Iran
موضوع	: ایران -- سیاست اقتصادی
موضوع	: Iran -- Economic policy
شناسه افزوده	: فتحی قادیکلانی، فائزه، ۱۳۶۲ -
رده بندی کنگره	: ۱۳۱۲۱۱
رده بندی دیویی	: ۳۳۶
شماره کتابشناسی ملی	: ۰۳۹۱۳۴۰
اطلاعات رکورد کتابشناسی	: فیبا

اقتصاد بخش عمومی (۱)

نویسنده(گان): صادق علی موحدمنش، فائزه فتحی

ویراستار ادبی: - The part, Science Development Studies and Research Unit

ناشر: مرکز انتشارات توسعه علوم (COPDSIRAN)

نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۰

مرکز بخش کتابهای دانشگاهی: ۰۹۳۹۱۵۲۰۵۴۷ - ۰۱۱۳۳۳۲۰۰۵۷

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

قیمت: ۵۰۰۰۰۰ ریال

شابک: ISBN- 978 600 8640 57 8

مسئولیت صحت مطالب با نویسنده(گان) است.

ساری - خیابان ۱۸ دی، روبروی بانک ملی - خیابان ملامجدين، روبروی اداره کل فنی و حرفه‌ای مازندران

صندوق پستی و الکترونیکی: ۴۸۱۷۶-۷۶۹۹۸ - copdsiran@gmail.com

فهرست مطالب

پیشگفتار

۹

راهنمای مطالعه کتاب

۱۱

فصل اول: آشنایی با اقتصاد بخش عمومی

۱-۱- آشنایی با اقتصاد بخش عمومی ۱۳

۱-۲- کالای عمومی ۱۶

۳-۱- اقتصاد بخش عمومی و بررسی عملکرد دولت در اقتصاد ۱۶

۴-۱- اثرگذاری فعالیت های دولتی ۱۹

۵-۱- سطوح فعالیت های دولتی ۲۲

۱-۵-۱- دولت مرکزی ۲۲

۲-۵-۱- دولت ایالتی (استانی یا منطقه ای) ۲۳

۳-۵-۱- دولت محلی ۲۳

۶-۱- بخش عمومی ۲۴

۷-۱- اندازه گیری سطح فعالیت های دولتی ۲۴

سوالات تشریحی ۲۷

سوالات تستی ۲۷

فصل دوم: نقش دولت در اقتصاد کلان

۱-۲- تعریف بودجه ۳۲

۲-۲- کسری بودجه دولت ۳۲

۳-۲- سیاست های تامین مالی کسری بودجه دولت ۳۵

۱-۳-۲- سیاست مالیاتی ۳۵

۲-۳-۲- سیاست قرضه ۳۷

۱-۲-۳-۲- روش استقراض از خارج ۳۷

۱۴۳	۴-۱-۶- مالیات بر مسکن
۱۴۷	۴-۱-۷- نظام مالیات بخش مسکن در ایران
۱۵۲	۴-۱-۸- نظام مالیات مسکن در جهان
۱۵۲	۴-۱-۹- مالیات بر ارث
۱۵۵	۴-۱-۱۰- مالیات بر ارزش زمین
۱۵۶	۴-۱-۱۱- مالیات بر آلودگی
۱۵۸	۴-۲- مفهوم تعلق مالیاتی
۱۵۹	۴-۲-۱- مفهوم تعادل جزئی و تعادل کلی
۱۶۰	۴-۲-۲- تحلیل تعادل جزئی در بازار رقابت کامل
۱۶۱	۴-۲-۲-۱- تاثیر مالیات سرانه (یکجا) بر تعادل بازار رقابت کامل (در کوتاه مدت)
۱۶۴	۴-۲-۲-۲- تاثیر مالیات بر واحد کالا بر تعادل بازار رقابت کامل (در کوتاه مدت)
۱۶۷	۴-۲-۲-۳- تاثیر مالیات بر فروش بر تعادل بازار رقابت کامل (در کوتاه مدت)
۱۷۰	۴-۲-۳- تحلیل تعادل جزئی در بازار انحصار کامل
۱۷۱	۴-۲-۳-۱- تاثیر مالیات سرانه (یکجا) بر تعادل بازار انحصار کامل (در کوتاه مدت)
۱۷۰	۴-۲-۳-۲- تاثیر مالیات بر واحد کالا بر تعادل بازار انحصار کامل (در کوتاه مدت)
۱۷۶	۴-۲-۳-۳- تاثیر مالیات بر فروش بر تعادل بازار انحصار کامل (در کوتاه مدت)
۱۷۸	سوالات تشریحی
۱۷۹	سوالات تستی

فصل پنجم: مالیات بر ارزش افزوده

۱۸۶	۵-۱- مفهوم و اهمیت ارزش افزوده
۱۹۰	۵-۲- تعریف مالیات بر ارزش افزوده
۱۹۵	۵-۳- اهمیت موضوع مالیات بر ارزش افزوده و ضرورت اجرای آن
۱۹۹	۵-۴- ضرورت اجرای مالیات بر ارزش افزوده در ایران
۲۰۶	۵-۵- انواع مالیات بر ارزش افزوده
۲۰۶	۵-۵-۱- مالیات بر ارزش افزوده از نوع تولیدی
۲۰۷	۵-۵-۲- مالیات بر ارزش افزوده از نوع مصرفی
۲۰۸	۵-۵-۳- مالیات بر ارزش افزوده از نوع درآمدی

۲۰۹.....	۵-۶- پیشینه مالیات بر ارزش افزوده.....
۲۱۱.....	۵-۷- آثار و پیامدهای مالیات بر ارزش افزوده و مزایای آن.....
۲۲۲.....	۵-۸- معایب مالیات بر ارزش افزوده.....
۲۲۶.....	۵-۹- روش های محاسبه مالیات بر ارزش افزوده.....
۲۲۸.....	۵-۹-۱- معرفی سیستم ساده حسابداری مالیات بر ارزش افزوده.....
۲۲۹.....	۵-۱۰- ثبت مالیات بر ارزش افزوده.....
۲۳۰.....	۵-۱۱- نحوه اجرای مالیات بر ارزش افزوده در ایران.....
۲۳۱.....	۵-۱۲- ساختار نرخ ها در نظام مالیات بر ارزش افزوده.....
۲۳۵.....	۵-۱۳- فرار مالیاتی در مالیات بر ارزش افزوده.....
۲۳۷.....	۵-۱۴- ساختار معافیت ها در نظام مالیات بر ارزش افزوده.....
۲۴۰.....	سوالات تشریحی.....
۲۴۰.....	سوالات تستی.....

فصل ششم: نظام مالیات اسلامی

۲۴۵.....	۶-۱- نظام مالی اسلامی.....
۲۵۱.....	۶-۲- نحوه مناسب اجرای مالیات های اسلامی.....
۲۵۳.....	۶-۳- مالیات در حکومت اسلامی.....
۲۵۵.....	۶-۴- منابع مالیات اسلامی.....
۲۵۵.....	۶-۴-۱- زکات.....
۲۵۷.....	۶-۴-۲- خمس.....
۲۵۹.....	۶-۴-۳- انفال.....
۲۶۰.....	۶-۴-۴- خراج.....
۲۶۱.....	۶-۴-۵- جزیه.....
۲۶۲.....	۶-۵- سایر منابع مالی اسلامی.....
۲۶۲.....	۶-۶- مالیات در دوران صدر اسلام.....
۲۶۳.....	۶-۷- الگوی مالیات اسلامی در ایران.....
۲۶۴.....	۶-۹- ضریب کشتش درآمد و نرخ مالیات اسلامی.....

۲۶۶	۷-۹- ضریب کشش درآمد و نرخ مالیات اسلامی.....
۲۷۰	سوالات تشریحی.....
۲۷۰	سوالات تستی.....
۲۷۱	پاسخ سوالات تستی.....
۲۷۳	واژه نامه.....
۲۸۰	منابع و مآخذ.....

www.ketab.ir

از شاخه‌های بسیار مهم علم اقتصاد که امروزه از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است، اقتصاد بخش عمومی می‌باشد. اقتصاد بخش عمومی از زیرمجموعه‌های علوم اقتصادی است که از دهه ۱۹۵۰ میلادی به بعد، اهمیت خاصی در میان سایر زیرمجموعه‌های علم اقتصاد یافته است. از جمله علل اهمیت و توجه ویژه اقتصاد دانان به اقتصاد بخش عمومی می‌توان به تجزیه و تحلیل فعالیت‌های اقتصادی دولت‌ها اشاره نمود. امروزه بخش قابل توجهی از ادبیات اقتصادی در سطح نظری و مجموعه‌ای از توصیه‌های سیاست‌گذاری در سطوح مختلف اجرایی، به اقتصاد بخش عمومی مربوط می‌باشد. در راستای تحلیل رفتار دولت و بررسی تأثیر آن بر وضعیت اقتصادی جامعه، دو محور مورد توجه بیشتری قرار گرفته است، که در معرفی آنها می‌توان به بخش ارزیابی درآمدهای دولت و بخش تجزیه و تحلیل هزینه‌های دولت اشاره نمود. با چنین نگرشی، مجزا نمودن اقتصاد بخش عمومی به دو زیرمجموعه اقتصاد بخش عمومی (۱) و (۲) منطقی به نظر می‌رسد. کتاب اقتصاد بخش عمومی (۱) با اهداف کلی شناخت نقش بخش عمومی در اقتصاد و جایگاه آن در ایران، شناخت بخش عمومی از منظر اقتصاد کلان و سیاست‌های تثبیت اقتصادی و شناخت آثار اقتصادی مالیات و یارانه با تأکید بر توجه نقش دولت در مدیریت منابع طبیعی و حفظ محیط زیست، توجه به بدهی دولت، نقش اوراق قرضه، نظام مالیات بر ارزش افزوده و هدفمند سازی یارانه‌ها تعریف شده است.

کتاب حاضر بر اساس سرفصل‌های وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در ۶ فصل تنظیم شده است. در "فصل اول" به معرفی اقتصاد بخش عمومی و فعالیت‌های دولت پرداخته می‌شود و سطوح مختلف فعالیت‌های دولت در این فصل معرفی می‌شود. "فصل دوم" شامل کلیاتی مربوط به مفاهیم بودجه می‌باشد و پس از تحلیل شرایط توازن بودجه دولت، به معرفی سیاست‌هایی جهت حفظ توازن بودجه دولت پرداخته و نهایتاً دیدگاه اقتصاددانان و مکاتب اقتصادی مختلف درباره کسری بودجه دولت را شرح می‌دهد. "فصل سوم" به معرفی مفاهیم مالیات از جمله نرخ و پایه مالیاتی می‌پردازد و ساختار درآمد مالیاتی ایران را شرح می‌دهد. سپس تأثیر دولت بر رفاه اقتصادی و کارایی اقتصادی جامعه مورد تحلیل قرار می‌گیرد، و بدین منظور ابتدا شرط تعادل مصرف‌کننده و تولیدکننده را تحلیل

نموده، و سپس شرط بهینه پرتو در تولید و مصرف را شرح خواهیم داد. نهایتاً شرایط کارایی اقتصادی سراسری (کارایی همزمان در بخش مصرف و تولید) در این فصل معرفی خواهد شد.

"فصل چهارم" به معرفی انواع گوناگون مالیات و تحلیل ارزشی آنها پرداخته و پس از توضیح دو نوع عمده مالیات (مالیات مستقیم و مالیات غیرمستقیم)، سایر انواع مالیات ها شرح داده خواهد شد. نهایتاً یکی از مسائل قابل توجه در نظام مالیاتی هر کشور بحث تعلق مالیاتی است که تعیین کننده پرداخت کننده نهایی مالیات بوده و مشخص می نماید بار مالیات وضع شده در هر نوع بازار، بر عهده چه قشری از جامعه خواهد بود. در ادامه فصل چهارم به بررسی و تحلیل این مسئله خواهیم پرداخت و مشخص می نماییم که در بازار رقابت کامل و انحصار کامل، چه بخشی از مالیات توسط مصرف کننده و چه بخشی از آن توسط تولید کننده پرداخت خواهد شد.

با توجه به آنکه در سال های اخیر، در بسیاری از کشورهای جهان و بویژه در ایران، سیاست دولت ها جهت افزایش درآمد مالیاتی، با تاکید بر مالیات بر ارزش افزوده بوده است، "فصل پنجم" از کتاب حاضر به معرفی این نوع مالیات و مفاهیم مرتبط با آن می پردازد. در این فصل روش های محاسبه مالیات بر ارزش افزوده و نحوه اجرای آن در ایران شرح داده می شود.

در فصل "ششم" کتاب با نظام مالیات اسلامی، که امروزه مورد استقبال بسیاری از دولت ها قرار گرفته است، آشنا می شویم و نظام مالیات اسلامی ایران را معرفی خواهیم نمود. در این فصل از کتاب با شرح مالیات در دوران صدر اسلام به معرفی یک الگوی مناسب کاربردی برای نظام اقتصادی کشور می پردازیم.

امید است کتاب حاضر با تلفیقی از مفاهیم کلاسیک مرتبط با اقتصاد بخش عمومی با سایر مفاهیم امروزی و با حفظ جامعیت مفاهیم اقتصادی بتواند؛ نقش موثری جهت ارتقا و رشد سطح علمی دانشجویان رشته اقتصاد و سایر رشته های علوم انسانی، در تغییر نگرش آنها نسبت به عملکرد بخش عمومی در قبال جامعه داشته باشد.

صادق علی موحدمنش - فائزه فتحی